

بنیاد ایران‌شناسی

ره‌آورد کتابخانه

شماره نهم
تابستان ۱۳۹۴

فهرست مطالب

اخبار کتابخانه

چاپ کتاب اسناد
آغاز فعالیت مجدد بر روی بانک تصاویر ایران شناسی
گزارش فعالیت‌های شش ماهه نخست سال ۱۳۹۴

مقالات

کتابخانه‌های اجتماعی / مریم السادات میر حیدری
معرفی کتابخانه‌های مهم ایران
معرفی کتابخانه تخصصی پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات / پریسا سعیدی
معرفی کتابخانه بنیاد ایران شناسی شعبه استان بوشهر / دکتر عبدالکریم مشایخی
معرفی کتاب‌های جدید در حوزه ایران شناسی
فرهنگنامه زنان ایران و جهان

معرفی سایتها و نرم افزارها
Unziponline.com

معرفی آخرین پایان نامه‌های دفاع شده در بنیاد ایران شناسی
بررسی فردوس و طیس در متون تاریخی، جغرافیایی و سفرنامه‌ها
مهاجرت آریاییان در متون کهن و یافته‌های نو

شرح تصویر روی جلد: بنیاد ایرانشناسی بوشهر

سردبیر: حمید افشار
طراحی و صفحه‌آرایی: مریم جامعی

اخبار کتابخانه

کتاب گنجینه اسناد بنیاد ایران‌شناسی منتشر شد.

اسناد و اوراق برجای مانده از گذشته، حاوی اطلاعات مفید و گرانقدری از واقعیتهای اجتماعی، سیاسی، تاریخی و یا اقتصادی دوران‌های مختلف‌اند و بنابراین یکی از مهمترین منابع پژوهش در دوران معاصر محسوب میشوند. حقیقت نهفته در این اسناد که در یک زمان و مکان واقعی شکل گرفته‌اند؛ موجب ارزش و اعتبار ذاتی آنهاست. از اینرو چنین مدارکی نه تنها وسیله‌های برای درک و شناخت مسائل پوشیده یک جامعه‌اند؛ بلکه بجهت در اختیار قراردادن اطلاعات فراوان، در مورد فعالیتهای روزمره زندگی و روابط اجتماعی حاکم بر آن و یا ارتباط جامعه با دستگاه‌های اداری حاکم از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. از این‌رو تحقیق و بررسی در اسناد تاریخی، نوعی پژوهش در شناسنامه تاریخی یک ملت محسوب میشود.

بنیاد ایران‌شناسی با توجه به درک اهمیت و جایگاه ویژه اسناد تاریخی در اعتلای دانش ایران‌شناسی، اقداماتی برای جمع‌آوری و نگهداری اسناد در مرکز و دیگر شعبه‌های خود انجام داده است. کتاب حاضر با عنوان «گنجینه اسناد بنیاد ایران‌شناسی» بیانگر بخشی از تلاشهای این بنیاد برای حفظ، شناخت و معرفی این منابع ارزشمند است. در این اثر ۷۹ برگ از اسناد تاریخی موجود در کتابخانه و مرکز اسناد بنیاد ایران‌شناسی بازخوانی، طبقه‌بندی و معرفی شده است. اسناد و مدارک موجود در این کتاب بر اساس فراوانی نوع مدرک در سه فصل تقسیم‌بندی و ارائه شده‌اند: فصل اول کتاب با شش سند در برگیرنده سندهای تاریخی است.

فصل دوم با ۵۵ برگ به اسناد موجود در زمینه معاملات ملکی و ارضی از دوران قاجار می‌پردازد.

فصل سوم با ۶۳ سند به موضوعاتی از قبیل: «اخوانیات»، «مکاتبات اداری» و «محضری» و موارد متفرقه تعلق دارد.

آغاز فعالیت مجدد کتابخانه بر روی آرشیو تصاویر ایران

کتابخانه و مرکز اسناد بنیاد ایران‌شناسی پیش از این اقدام به تهیه آرشیوی از تصاویر جلوه‌های مختلف سرزمین ایران کرده بود. این تصاویر شامل عکسهایی از آداب و رسوم، فرهنگ، طبیعت، معماری و موارد دیگری بوده که از عکاسان نام‌آور و مشهور خریداری شده است. در سال ۱۳۹۳ این مجموعه با نام اتاق تصویر ایران در اختیار واحد پژوهش قرار گرفت و سرانجام پس از گذشت یک سال با افزودن شدن مقدار معتابهی تصویر به این مجموعه جهت ساماندهی و ورود اطلاعات، مجدداً به کتابخانه بازگردانده شد.

این مجموعه پس از وجین اولیه جهت ورود اطلاعات در بانک کتابخانه ساماندهی شده و همکاران محترم کتابخانه در حال ورود اطلاعات این تصاویرند.

گزارش عملکرد کتابخانه تخصصی بنیاد ایران شناسی نیمسال اول ۱۳۹۴

۱. فعالیتهای مربوط به فراهم آوری و مجموعه‌سازی منابع گردآوری شده در طی این بازه زمانی به شرح جدول زیر است؛

جدول شماره (۱)

آمار منابع کتابخانه در نیمسال اول

ردیف	نوع مدرک	عنوان
۱	کتاب	۳۳۰ (جلد)
۳	نشریه فارسی	۴۵۲ شماره
۴	لوح فشرده	۳۰
۵	پایان نامه	۱۱
۶	نقشه جغرافیایی	۲۲

۲. فعالیتهای جدید مربوط به بخش خدمات فنی؛ فهرست‌نویسی و شبکه کتابخانه در دوره مدیریت جدید:

- فهرست‌نویسی کتابها: در مرحله اول ایزو کتاب های فارسی از سایت کتابخانه ملی و سپس تصحیح و تکمیل رکوردهای ایزو شده. در مجموع در این بازه زمانی حدود ۳۳۰ جلد کتاب به این صورت فهرست‌نویسی شدند.

- بهبود ارتقاء سیستم خدمات دهی کتابخانه: با توجه به تهیه سرور جدید برای کتابخانه و امکانات مناسب آن سیستم خدمات دهی کتابخانه یکپارچه سازی شد. در این راستا سرورهای پیشین کتابخانه و ۳۸ بانک جانبی آنها در هم ادغام شد.

- بروزرسانی نرم افزار کتابخانه پارس آذرخش نصب نسخه ۳،۳،۴،۵ نرم افزار پارس آذرخش بعد از بروزرسانی بانک کتابخانه جهت ۴۵ نفر از همکاران همراه با نصب پرینتر مخزن کتابخانه. قبل از تغییر نسخه پیشرفته نرم افزار کتابخانه، نسخه قبلی جهت ۲۵ نفر از همکاران بنیاد نصب شده است و نسخه جدید همراه با نصب پرینتر مخزن کتابخانه جهت ۷ نفر از همکاران نصب مجدد شده است.

- تهیه نسخه پشتیبان از اطلاعات موجود در کتابخانه هر دو هفته یکبار.

- تمدید اشتراک پایگاه مقالات ایران نمایه و پایگاه اطلاعات نشریات کشور Magiran.

- ورود اطلاعات اولیه ۷ شماره نقشه فارسی و ۱۵ نقشه شماره لاتین موجود در آرشیو و

چیدمان در شیت‌های نقشه.

- ورود اطلاعات ۳۰ لوح فشرده و قفسه چینی در واحد آرشیو سمعی بصری.
 - شلف خوانی پایان نامه های فارسی: تاکنون ۹۰۰ پایان نامه فارسی در شلف خوانی کنترل شده و نسبت به الصاق لیبل بارکد آنها اقدام شده است.
 - تکمیل اطلاعات اتاق تصویر: تا کنون اطلاعات ۸۸۰ عنوان تصویر به بانک اتاق تصویر افزوده شده است.

۳. مجموعه سازی منابع در نمایشگاه کتابخانه در بیست و هشتمین نمایشگاه بین المللی کتاب شرکت کرد، به جهت تکمیل موجودی از ابتدای سال فهرست ناشرین شرکت کننده را تهیه و کنترل موجودی نمود و از میان منابع مرتبط مجموعاً ۲۱۶ جلد کتاب فارسی خریداری شد.
 همچنین در راستای تکمیل موجودی کتابخانه های شعب، با بررسی فهرست درخواست های ارسال شده اقدام به تهیه ۷۱ جلد کتاب فارسی نموده است.

۴. فعالیتهای و خدمات بخش نشریات در بازه زمانی یاد شده، بخش نشریات توانسته است خدمات و فعالیتهای زیر را در راستای خدمت به پژوهشگران و دانشجویان و تامین نشریات مجموعه فراهم آورد؛
 ورود اطلاعات ۴۴۴ شماره نشریه فارسی و ۸ شماره نشریه لاتین (خرید - اشتراک جدید - تمدید اشتراک).

امانت و بازگشت نشریات: تعداد ۳۳۰ عنوان نشریه به دانشجویان و پژوهشگران امانت داده شده است. همچنین تعداد ۲۱۰ نشریه از امانت آنها خارج و به مجموعه بازگشته است.
 چیدمان نشریات: تعداد ۴۵۲ نشریه جدید و تعداد ۲۱۰ نشریه بازگشتی از امانت در قفسه ها چیده شده است.

۵. فعالیتهای جانبی
 - طراحی و انتشار خبرنامه داخلی کتابخانه
 - استقبال از بازدیدکنندگان کتابخانه ایرانشناسی
 - ارائه گزارشهای موضوعی (فهرست منابع)
 ۶. فعالیتهای مربوط به بخش امانت، مرجع و مخازن
 بخش امانت در بازه زمانی حاضر به ارائه خدمات و تامین نیازهای مراجعان به شرح جدول زیر پرداخته است؛

جدول شماره (۲)

آمار امانت و بازگشت منابع در نیمسال اول ۱۳۹۴

ردیف	نوع مدرک	تعداد امانت	تعداد بازگشت
۱	کتاب فارسی	۲۶۲۳	۲۵۸۴
۲	کتاب لاتین	۹۸	۹۳
۳	اسناد و مدارک فارسی و لاتین	۱۲	۷
۴	لوح فشرده فارسی	۱۸	۱۹
۵	نقشه جغرافیایی	۶	۲
۶	پایان نامه فارسی و لاتین	۸۰	۷۰
۷	طرح های تحقیقاتی	۳	۳

- در این بخش‌ها علاوه بر خدمات‌رسانی به مراجعان در امانت‌دادن و از امانت خارج ساختن منابع، خدمات ذیل نیز انجام پذیرفته است؛
۱. نمایش منتخب تازه‌های کتابخانه در محل سالن مطالعه
 ۲. تعداد اعضاء فعال کتابخانه حدود ۴۰۰ نفر و آمار اعضاء جدید در این بازه زمانی، ۳۹ نفر ثبت عضویت و تمدید عضویت شده است.
 ۳. تسویه حساب: امور تسویه حساب ۱۵ نفر از اعضاء کتابخانه در طی یک سال گذشته انجام پذیرفت.
 ۴. خدمات مشاوره‌ای و پاسخگویی تلفنی و ایمیلی به مراجعان خارج از کتابخانه

کتابخانه‌های اجتماعی

مریم السادات میرحیدری

مقدمه

مفهوم کتابخانه اجتماعی، مفهوم نوینی است که پس از ظهور وب دو و شبکه‌های اجتماعی مطرح شده است. اصطلاح «کتابخانه اجتماعی»^۱ در متن حاضر بر کتابخانه‌ای دلالت دارد که از فناوری‌های وب ۲، شبکه‌های اجتماعی و کاربران برای غنی‌سازی اطلاعات استفاده می‌نماید. گفتنی است که این اصطلاح در قرن هجدهم و نوزدهم به معنای کتابخانه عمومی مشارکتی به کار می‌رفته است.

کتابخانه اجتماعی، کتابخانه‌ای است که محتوای آن دوسویه است؛ یعنی هم کتابداران و هم کاربران در گردآوری، تولید و سازمان‌دهی اطلاعات نقش دارند و چارچوبی برای مدیریت مجموعه کتابخانه و بهبود آن از طریق افزایش اطلاعات دقیق و ارزیابی شده توسط افراد بالادست (کتابداران) با اطلاعات اجتماعی زیردست‌ها (کاربران) فراهم می‌نماید. کتابخانه اجتماعی، نمونه‌ای از یک شبکه دانشی اجتماعی است. در واقع، اجتماع یا گروهی در مجاورت یک حوزه موضوعی و دانشی خاص به وجود می‌آورد و اطلاعات زمینه‌ای به دست آمده از طریق خرد جمعی را بدان اضافه می‌نماید. این مسئله به ویژه در کتابخانه‌های تخصصی حائز اهمیت خاصی است. شبکه دانشی اجتماعی، یک محیط مجازی و اینترنتی است که محتویات یا منابع اطلاعاتی هسته در زمینه یک موضوع خاص توسط متخصصان گردآوری، سازمان‌دهی و دسترس‌پذیر می‌شود. آنگاه خرد جمعی، تجربه و دانش جامعه استفاده‌کننده نیز به واسطه فناوری‌های وب ۲ و شبکه‌های اجتماعی بدان افزوده می‌شود. (نوروزی، ۱۳۹۳)

کتابخانه اجتماعی در حقیقت، فناوری‌های وب دو، کتابخانه دو و شبکه‌های اجتماعی را به کار می‌گیرد؛ و کتابخانه‌های سنتی را از طریق به‌کارگیری مشارکت کاربران پیش می‌برد؛ و یک فضای اجتماعی تعاملی از کاربران ایجاد می‌کند. کتابخانه دو و کتابخانه اجتماعی هر دو مفاهیم نسبتاً جدیدی هستند که دیدگاه متخصصان اطلاعات را نشان می‌دهد.

به عبارت دیگر، یک کتابخانه اجتماعی محل تلاقی:

- مدیریت دانش و محتوا و چاپ و نشر

- مدیریت گردش کار کتابخانه

- اجتماعی کردن است.

چه مواردی باعث ایجاد کتابخانه‌های اجتماعی شده‌اند؟

کتابخانه‌های اجتماعی دسترس‌پذیر و نقطه اتکاء دانش کاربران محسوب میشوند. تمامی کاربران کتابخانه‌ها، اعضای جامعه‌ای هستند که ممکن است بازیابی اطلاعات از طریق مجموعه‌ها و همچنین افزودن ارزش به محتوا و به اشتراک گذاشتن ایده‌ها و نظرات توسط آنها انجام گیرد. تبادل اطلاعات در فهرست دسترسی عمومی آنلاین اجتماعی (SOPAC) به واسطه کتابداران و به صورت دو طرفه ایجاد میشود.

گردش کار در تمام انواع کتابخانه‌های اجتماعی شبیه یکدیگر است؛ به روزرسانی نشریات، منابع و اطلاعات در دسترس.

ورود اطلاعات، دسته‌بندی، ارسال و توزیع اطلاعات جدید توسط کتابداران. دسترسی به مجلات به روز شده و خواندن دیگر مقالات مرتبط توسط پژوهشگران و کاربران. امکان افزودن نظرات و دیدگاه‌های پژوهشگران و کاربران به مقالات و در نتیجه بالارفتن ارزش مقاله.

پایگاه موجود هم‌اکنون شامل اطلاعات اصلی و اجتماعی است که باعث غنی‌سازی اطلاعات و افزودن «ارزش افزوده» به رکوردهای موجود در پایگاه کتابشناختی کتابخانه میشود.

فهرست کتابخانه‌ای اجتماعی چیست؟

این فهرست، امکان برچسب‌گذاری، ستاره‌دهی، و نقد آثار موجود در فهرست کتابخانه را فراهم مینماید؛ و قابلیت‌های وب ۲ و شبکه‌های اجتماعی را در فهرست به کار می‌گیرد. لازمه یک فهرست کتابخانه‌ای اجتماعی، داشتن نرم‌افزارهای کتابخانه‌های اجتماعی و شبکه‌های اجتماعی است. به طوری که نرم‌افزار کتابخانه‌ای امکان اختصاص دادن یک صفحه شخصی به هر کاربر را فراهم نماید تا کاربر بتواند منابع اطلاعاتی موجود در فهرست کتابخانه را مطالعه، نقد، ستاره‌گذاری

یا برچسب‌گذاری کند و آن را با دوستان خود به اشتراک بگذارد. در واقع، این فهرست‌ها امکان شخصی‌سازی دارند. فهرست دو یا فهرست اجتماعی همچنین این امکان را دارد که منابع اطلاعاتی مناسب و مرتبط را به کاربران مناسب پیشنهاد نماید؛ و همچنین کاربران با علائق موضوعی مشابه را شناسایی و به همدیگر معرفی نماید. این فهرست همچنین می‌تواند منابع محبوب، پُر استفاده، و پُر بارگیری شده را نیز معرفی نماید. (نوروزی، ۱۳۹۳)

از طریق تعامل و مشارکت اجتماعی و خرد جمعی، محتویات فهرست کتابخانه غنی‌سازی می‌شود و بهبود می‌یابد؛ و به یک فهرست اجتماعی تبدیل می‌شود، در همین راستا کاربران، دانش و تجربه خود را به اشتراک می‌گذارند و به اصطلاح «ارزش افزوده» به فهرست می‌افزایند.

تغییر نقش کتابداران:

کتابداران اجتماعی با بهره‌گیری از الگوهای جدید در کتابخانه‌ها، به مدیریت اطلاعات متنوع ارائه شده توسط ناشران محتوا می‌پردازند. در این محیط، کاربران مجاز به اضافه کردن نظرات، برچسبها و انتقاد بر روی منابع هستند اما با این حال، نظارت بر نحوه توسعه محتوا، حفظ ساختار و مدیریت محتواهای ارائه شده بر عهده کتابدار است.

تعامل مدیریت و بررسی میان محتوای ارائه شده و برچسبها، نظرات و نقدهای ارائه شده توسط کاربران، به کتابداران اجتماعی این امکان را می‌دهد تا نسبت به افزایش ارتباط و کیفیت محتوای منابع خود بکوشند. در نتیجه تمامی این عوامل، بهره‌وری، همکاری و کارایی سازمانی در کتابخانه‌ها به طور چشمگیری بهبود می‌یابد.

در کتابخانه سنتی، کتابدار تنها به مدیریت اطلاعات می‌پردازد، اما در کتابخانه اجتماعی، کتابدار به مدیریت و بررسی محتوای افزوده شده توسط جامعه کاربر و ارتباط میان آنها خواهد پرداخت. در کتابخانه‌های اجتماعی نقش کتابداران تکامل می‌یابد، آنان به عنوان مدیر و واسطه محتوای اجتماعی در ایجاد محیطی اجتماعی با محتوای یکپارچه نقش بسزایی خواهند داشت.

چرا کتابخانه‌های اجتماعی مهم‌اند؟

ادغام قابلیت‌های رسانه‌های اجتماعی با گردش کار سنتی کتابخانه‌ها، مدیریت اطلاعات و گسترش انتشارات از دلایل مهم بر سودمندی و دسترس‌پذیری این کتابخانه‌ها است. چنانچه با این دیدگاه کتابخانه‌ها از یک مرکز هزینه تبدیل به یک مرکز بهره‌وری خواهند شد. این امر کتابخانه‌ها را قادر می‌سازد تا با ایجاد یک شبکه دانش و گسترش، حفظ و مدیریت یکپارچه بر پایگاه دانش، کتابخانه‌های اجتماعی را توسعه دهند.

کتابخانه‌های اجتماعی هم‌اکنون تبدیل به یک دارایی سازمانی شده‌اند که با تلفیقی از دانش سنتی، فن‌آوری‌های نوین ارتباطی و همراهی شبکه‌های اجتماعی، اطلاعات و منابع به روز را در دسترس جامعه کاربران خود قرار می‌دهند. کتابخانه‌های اجتماعی موفق قادر خواهند بود توانایی

پژوهشگر و جامعه کاربران خود را در یافتن سریع اطلاعات و با کیفیت بالا بهبود بخشیده و با ارتقاء پرورش همکاری آنان، در افزایش بهره‌وری سازمانی موفق عمل نمایند. درونمایه کتابخانه‌های اجتماعی نه تنها جستجو، بلکه یافتن، و نه تنها دسترسی بلکه تسهیم اطلاعات است. کتابخانه‌های اجتماعی موید این مطلب هستند که کاربران به عنوان یک فرد به جستجوی اطلاعات نمی‌پردازند بلکه نظیر اجتماعات عمل میکنند. (سادات موسوی، تاج‌الدینی، ۱۳۹۰)

این کتابخانه با وجود بهره‌گیری از مزایای فن‌آوریهای اجتماعی، فارق از خطرات مرتبط با شبکه‌های اجتماعی نامحدود و مدیریت نشده‌ای هستند که در آن کاربران آزادانه به ارسال و ویرایش محتوای مورد نظر خود می‌پردازند.

نتیجه

با توجه به تغییرات فزاینده تکنولوژی و فن‌آوریهای نوین امروزی، و وابستگی روزافزون جامعه کاربران به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، کتابخانه‌های اجتماعی ایده‌نوینی هستند که به وسیله آن میتوان جذابیت کتابخانه‌ها را برای جامعه رو به توسعه آینده تداوم بخشید. در مجموع استفاده از فناوریها و برنامه‌های کاربردی اجتماعی همراه با دیگر فناوریهایی که در آینده ایجاد میشوند، تغییر و تحول معناداری را در کتابخانه‌ها به وجود خواهند آورد. این تغییرات، مجموعه کتابخانه‌ها را تعاملی‌تر و دسترس‌پذیر خواهد کرد. آنچه مشخص است تغییر خدمات کتابخانه‌ها بیشتر بر پایه تسهیل انتقال اطلاعات و تمرکز بر سواد اطلاعاتی نمود پیدا خواهد کرد تا فراهم‌آوری دسترسی کنترل شده به آن. فراهم کردن دسترسی آزاد به اطلاعات و بکارگیری آن در جهت پیشرفت جامعه، از جمله خدماتی است که به واسطه این نوع کتابخانه‌ها عرضه خواهد شد.

کتابخانه‌های اجتماعی، نسل بعدی کتابخانه‌های رو به رشد فعلی هستند. این کتابخانه‌ها با مدیریت و تسهیل دسترسی به اطلاعات، نقش مهمی در حفظ دارایی‌های دانش و منابع اطلاعاتی به منظور افزایش ارزش اطلاعات و در نتیجه بهبود بهره‌وری و اثربخشی سازمانی را ایفا میکنند.

منابع:

- سادات موسوی، علی؛ تاج‌الدینی، اورانوس (۱۳۹۰). کتابخانه‌های اجتماعی: نسل جدید کتابخانه‌ها در تعامل و تقارن با جنبش ۲/۰. فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، سال ۲۲، شماره ۸۵
- نوروزی، علیرضا (۱۳۹۳). کتابخانه اجتماعی و فهرست اجتماعی: سخنرانی. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، تهران ۱۰ آذر ۱۳۹۳.

معرفی کتابخانه های مهم ایران

پریسا سعیدی

معرفی کتابخانه تخصصی پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

کتابخانه پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات در سال ۱۳۷۴ با هدف پشتیبانی از پژوهشگران و دانشگاهیان حوزه های مختلف علوم اجتماعی به ویژه بخش فرهنگ، هنر و ارتباطات از طریق فراهم آوری منابع اطلاعاتی علمی- پژوهشی و امکانات اطلاع رسانی تخصصی تاسیس شد.

رده بندی کتابخانه بر اساس رده بندی کتابخانه کنگره (LC)، نرم افزار تخصصی کتابخانه پارس آذرخش و مخزن کتابخانه سیستم بسته است. کتابخانه در حال حاضر با بیش از ۵۵۰۰ عنوان کتاب فارسی و عربی، ۱۷۰۰ عنوان کتاب لاتین، ۱۹۰۰ عنوان طرح پژوهشی، ۷۰۰ عنوان پایان نامه و بیش از ۲۰۰ عنوان نشریه و بیش از ۵۰۰ عنوان لوح فشرده پاسخگوی پژوهشگران و مراجعان حوزه فرهنگ، هنر و ارتباطات است.

خدمات کتابخانه شامل دسترسی و استفاده از آرشیو بانک های اطلاعاتی نرم افزاری پژوهشگاه، جستجو و دسترسی موضوعی به بانک اطلاعات، عضویت در گروه های اطلاعاتی و برخورداری از سرویس های خاص این گروه ها، سرویس دهی اینترنت به مراجعین مرکز می باشد.

شرایط عضویت و امانت:

پژوهشگران و کارکنان تمام وقت و پاره وقت پژوهشگاه تا پایان قراردادشان حق استفاده و بهره برداری از منابع را دارند و پژوهشگران و کارشناسان خارج از مرکز که با مرکز همکاری دارند و دانشجویان با ارائه کارت شناسایی معتبر مجاز هستند از منابع غیر کتابی، در داخل سالن مطالعه استفاده کنند و منابع کتابی را به مدت ۲ هفته به امانت ببرند.

اعضاء مجاز به امانت سه جلد کتاب می باشند، مدارک مرجع شامل: دایره المعارف ها، واژه نامه ها، کتابشناسی ها، کتاب های نایاب و نفیس، پایان نامه ها و مدارک و منابع محرمانه و همچنین لوح های فشرده به امانت داده نمی شوند.

کتابخانه در نظر دارد بزودی کلیه طرح های پژوهشی و پایان نامه های خود را در مرحله اول و سایر منابع را در مراحل بعدی به صورت دیجیتال بر روی پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه قرار دهد.

ساعات کار کتابخانه: ۳۰: ۸: صبح الی ۱۵:۴۵

نشانی: پایین تر از میدان ولیعصر (عج)، خیابان دمشق، پلاک ۹ صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۶۴۷۴

تلفن مستقیم: ۸۸۹۱۷۰۷۶ نشانی الکترونیکی کتابخانه: ir.ac.ricac@library

کتابخانه بنیاد ایران شناسی شعبه استان بوشهر

دکتر عبد‌الکریم مشایخی

پس از برگزاری کنگره هشتمین سالگرد شهادت رئیس علی دلواری در فروردین ماه سال ۱۳۷۳ هـ.ش اندیشه ایجاد مرکز بوشهر شناسی به منظور شناخت همه جانبه ابعاد تاریخی و فرهنگی استان بوشهر شکل گرفت. در سوم بهمن ۱۳۷۳ هـ.ش جناب آقای عبدالرحمن ندیمی بوشهری استاندار وقت بوشهر، طی حکمی مرحوم حجت‌الاسلام والمسلمین حاج سید محمدحسن نبوی را به عنوان ریاست مرکز منصوب نمود. این مرکز فعالیت خود را با توسعه کتابخانه تخصصی و پژوهشی، شناخت تاریخ، آثار و مفاخر فرهنگی استان و چاپ آثار ارزشمند نویسندگان و پژوهشگران پی گرفت. در سال ۱۳۷۷ هـ.ش با تقاضای این شعبه برای انضمام به بنیاد ایران‌شناسی کشور، طی نامه شماره ۳۸۷ مورخ ۷۷/۸/۲۰ موافقت شد و نام مرکز، به بنیاد ایران‌شناسی شعبه بوشهر با ریاست زنده یاد حجت‌الاسلام والمسلمین سید محمدحسن نبوی تغییر یافت و ساختمان بنیاد به مکان فعلی (عمارت طبیب) منتقل گردید. با درگذشت شادروان نبوی، ریاست بنیاد از سال ۱۳۸۱ به عهده دکتر عبد‌الکریم مشایخی واگذار شد.

کتابخانه

از زمان تأسیس بنیاد در سال ۱۳۷۳ هـ.ش ایجاد یک کتابخانه تخصصی نیز در دستور کار قرار گرفت و به مرور با خرید از نمایشگاه بین‌المللی کتاب و کتابخانه‌های اهدایی افراد، کتابخانه توسعه یافت، به طوری که در حال حاضر ۲۶/۰۰۰ (بیست و شش هزار) جلد کتاب در زمینه‌های مختلف، به شرح زیر در این کتابخانه موجود است: کتب مربوط به بوشهرشناسی و خلیج فارس ۱۳۰۰ جلد و مابقی در زمینه‌های مختلف علمی و ایران‌شناسی اعم از فرهنگ و دایره‌المعارف‌های معتبر، ادیان، تاریخ و جغرافیا، علوم اجتماعی، فلسفه و منطق و هنر است.

همچنین در سال ۱۳۸۹ خورشیدی با هماهنگی و حمایت مالی بنیاد ایران‌شناسی مرکز، کار تجهیز و ساماندهی کتابخانه این شعبه آغاز شد که با تلاش شبانه روزی گروه کتابداری خانم شریف پور بوشهری و همکاران بنیاد سرانجام ۲۴۰۰۰ هزار جلد کتاب و ۲۹۴ عنوان نشریات به طور کامل ساماندهی و ورود اطلاعات شد. در این راستا همچنین با مساعدت و همکاری مالی اداره راه و شهر سازی استان تجهیزات کتابخانه‌ای از جمله قفسه‌های کتاب و نشریات و نیز مطالعه نیز خریداری شد.

اسناد و کتب اهدایی

کتابخانه اهدایی جناب آقای مهندس عبدالزهراء وطن‌دوست و شادروان حسن زنگنه ۲۰۰۰ جلد. کتابخانه اهدایی مرحوم عبدالرحیم جعفری، پیر مطبوعات بوشهر، ۸۰۰ جلد.

کتابخانه اهدایی مرحوم رسول پرویزی به تعداد ۱۷۸۰ جلد.
 کتابخانه اهدایی مرحوم شیخ ابراهیم جامعی، امام جمعه اهل سنت بوشهر حدود ۴۰۰ جلد.
 کتابخانه اهدایی مرحوم محمد موافق دهدشتی ۱۴۳ جلد.
 کتابخانه اهدایی مرحوم حجت الاسلام والمسلمین سید محمدحسن نبوی ۱۰۷۹ جلد.
 کتابخانه اهدایی جناب احمد رزمی مشاور فرهنگی اسبق منطقه انرژی پارس جنوبی ۳۲۹ جلد.
 اسناد نمایندگی های سیاسی مستقر در بوشهر در دوره قاجار اهدایی توسط جناب آقای حسن زنگنه مترجم بوشهری.
 نشریات اهدایی آقای خلیل موحد.
 پایان نامه های اهدایی دانشگاه آزاد اسلامی بوشهر ۵۵ جلد.
 کتب اهدایی آقای عبدالرحیم پوررحیم.
 یک دوره کامل دایرةالمعارف آمریکانا (۳۰ جلد) اهدایی آقای عبدالرضا کرمزاده.
 اسناد اهدایی خانم وانسا مارتین استاد دانشگاه لندن.
 اهدایی یک دوره کامل نشریه تماشا و تعدادی نشریات طبیعت ایران و نشریات به زبان انگلیسی توسط جناب دکتر جمشید صداقت کیش.
 نشریات اهدایی و بولتن های خبری خبرگزاری پارس در دوره پهلوی دوم توسط آقای رکنی.
 کتابخانه شخصی اهدایی مرحوم پاسالار زاده ۱۱۰۰ جلد.
 دانشنامه ایران اهدایی آقای احمد رضا ظریف بوشهری ۳ جلد.
 کتب اهدایی آقای عبدالحسین مهربان ۲۵۴ جلد.

بخش مطبوعات

روزنامه های قدیمی بوشهر:
 روزنامه مظفری، خلیج ایران، نورافشان، یادگار جنوب، اصلاح و تکاپو، سالنامه های فرهنگ بوشهر (۱۳۳۷ و ۱۳۴۳ ش).
 روزنامه های قدیمی فارسی چاپ خارج از کشور:
 حبل المتین، قانون، کاوه، اختر.
 روزنامه های قدیمی چاپ ایران:
 شرف و شرافت، روزنامه دولت علیه ایران، وقایع اتفاقیه، مجلس، مرد امروز، ایران، روح القدس و دوره روزنامه اطلاعات از سال ۱۳۰۴ به بعد.
 مجلات قدیمی
 دوره خواندنی ها (اهدایی مؤسسه تاریخ معاصر ایران)، یغما، سخن، آینده، بررسی های تاریخی، راهنمای کتاب، ایرانشهر، یادگار، فرهنگ ایران زمین، شکار و طبیعت.

مجلات جدید

کتاب ماه، کیهان فرهنگی، کیهان اندیشه، دانستنی‌ها، دانشمند، کیهان، اطلاعات، آینه پژوهش. هفته‌نامه‌های محلی استان نسیم جنوب، پیام جنوب، پیغام، لیان، آینه جنوب، آوای بهارستان، دریادلان، دریای جنوب، بیرمی، نصیر، اتحاد جنوب، اندیشه جنوب، سلام جنوب، سراج، آوای توج، عسلویه، پیام، دلیران تنگستان، میثاق منتظران، نصیر، خلیج فارس.

بانک الکترونیکی اسناد و تصاویر

اسناد:

- ۱- سی (۳۰) عدد لوح در برگیرنده ۱۷۴۰ سند شامل مکاتبات کنسولگری های خارجی بوشهر، کارگزاری بنادر جنوب، مکاتبات، تلگراف‌های بین رؤسا و خوانین جنوب، مقاومت جنوب در برابر انگلیسی‌ها و... است.
- ۲- تصاویر: شامل ۲۰۰ سی دی که حدود ۵۰۰۰ تصویر بناهای قدیمی بوشهر، نظیر کنسولگری‌های خارجی، عمارت‌های مشهور، رجال قدیم، بافت قدیم، کلیساها و کنسیه یهودیان، بناها و آثار باقیمانده از انگلیسی‌ها در بوشهر، آثار معماری مسیحیان، اسکله و بندرگاه و نقشه‌های قدیمی، عکس‌های هوایی و عکس‌های اهدایی شرکت ایران صدرا از استان بوشهر است.
- ۳- بانک اطلاعات استان شامل ۱۵۰ رکورد مربوط به اطلاعات مشاهیر استان در دو قرن اخیر است.

آرشیو اسناد

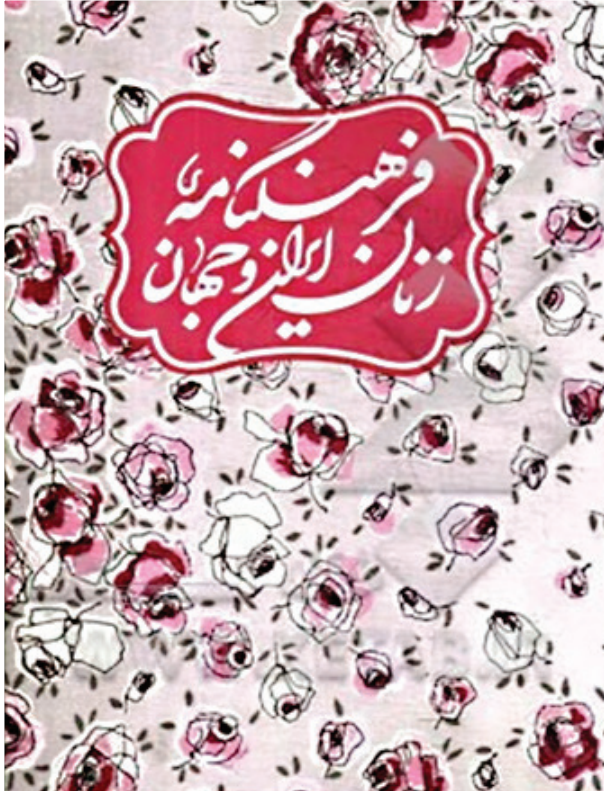
قریب ۱۷۴۰ سند تاریخی (اسناد دست یکم از نمایندگی‌های سیاسی کشورهای انگلیس، فرانسه، آلمان، روسیه، ایتالیا، عثمانی، نروژ و مکاتبات کارگزاری بنادر و جزایر خلیج فارس در دوره قاجار) که در بنیاد نگهداری می‌شود. این اسناد توسط جناب حسن زنگنه مترجم بوشهری به بنیاد (شعبه بوشهر) اهداء شده است. همچنین در این آرشیو تعداد ۳۰۰ سند تاریخی از P.R.O (Public Record Office) مربوط به گزارش‌های نمایندگان سیاسی انگلیس در بوشهر و زمینه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی و سیاسی حوزه خلیج فارس، موجود است که این اسناد توسط خانم وانسا مارتین استاد دانشگاه لندن، به این شعبه اهداء گردیده است.

بخش سمعی و بصری

شامل نوارهای ویدئویی (VHS)، سی دی (CD) های تصویری و دیسک‌هایی در موضوعات تاریخی، فرهنگی، جغرافیایی، مشخصات کتب و مقالات ایران‌شناسی به تعداد ۱۰۵ (صد و پنج) عدد می‌باشد.

معرفی کتابهای جدید در حوزه ایران شناسی

فرهنگنامه زنان ایران و جهان

سرور ستاری محمدرضا سهرابی

مدیریت علمی مهناز مقدسی

هیئت مشاورانی، از جمله کامران فانی،
عبدالحسین آذرنگ، فاطمه (بهار)
رهادوست

در دو جلد مصور با قطع رحلی با حدود
۱۶۰۰ صفحه در سال ۱۳۹۴

انتشارات ارتباط نوین (پیام عدالت)

پیشرفت جوامع بشری نیازمند حضور فعال پژوهشگران در همه حوزه ها است و پژوهش زمانی میسر می شود که ابزارهای آن فراهم شود، در دسته بندی ابزارهای پژوهش، آثار مرجع جایگاهی ویژه دارد، جامعه ای که آثار مرجع معتبر و بیشتری، در همه حوزه ها دارد، ابزارهای پژوهشی بیشتری در اختیار اهل تحقیق قرار داده است.

در معرفی زنان نامدار ایران و جهان، کتابها و مقالات فراوانی نوشته شده است، که نارسایی هایی داشته است، فرهنگنامه زنان ایران و جهان با هدف رفع این کاستی ها منتشر شده است.

این فرهنگنامه شامل شرح حال و زندگی حدود دو هزار شخصیت تا زمان حاضر است که در تاریخ و فرهنگ بشری نقش داشته اند.

در این اثر بدون داوری نقش مثبت یا منفی افراد، زندگی و فعالیت هایشان آورده شده است، فقط به ذکر احوال و آثار اکتفا نشده و بلکه گاه نقدها و نظرها و تحلیل هایی، بدون داوری شخصی، در آن گنجانده شده است، تدوین این کتاب با اهداف فمینیستی نبوده و با نگاه پژوهشی است، کتاب نظمی الفبایی دارد.

اطلاعات هر مقاله مستند به منابع است که پژوهشگران می‌توانند از این منابع برای پژوهش‌هایشان بهره ببرند.

شخصیت‌های مهم در همه رشته‌ها انتخاب شده‌اند، رشته‌هایی چون ادبیات، هنر، علوم طبیعی، علوم اجتماعی، ورزش، و نیز شخصیت‌های اسطوره‌ای و داستانی نامشان در این کتاب یافت می‌شود و از ویژگی‌های این اثر، که آن را از آثار مشابه خود متمایز ساخته است، وسعت موضوعات و رشته‌هاست، بدین معنا که برخی شخصیت‌ها در این اثر نخستین بار است که به مخاطبان ایرانی معرفی می‌شوند، از جمله در حوزه ورزش، علوم پایه همچون نجوم، ریاضی، شیمی، پزشکی، که شخصیت‌های شاخص آنها تاکنون در هیچ اثری مطرح نشده‌اند.

ساختار مقاله‌های این فرهنگنامه خیلی خوب است. معرفی اجمالی، سریع، شرح حال و نقد حال دارد. این فرهنگنامه واقعا مخاطب خود را که عامه مردم است، لحاظ کرده. زبانی استاندارد، روان و همه فهم دارد. معرفی منابع ذیل هر مدخل فوق العاده ارزشمند است. رویکرد سیستماتیک برای وارد کردن آدم‌ها به این فرهنگنامه تحسین برانگیز است. بی طرف بودن و عینی بودن اطلاعات فرهنگنامه هم خیلی خوب است، در پایان جلد دوم یک نمودار بسیار جالب مشاهده می‌شود که در آن موضوع‌ها الفبایی سامان داده شده است.

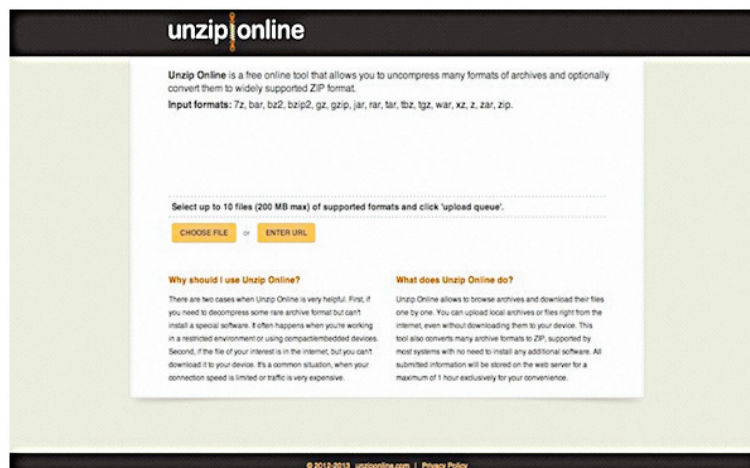
معرفی سایتها و نرم افزارها

Unziponline.com

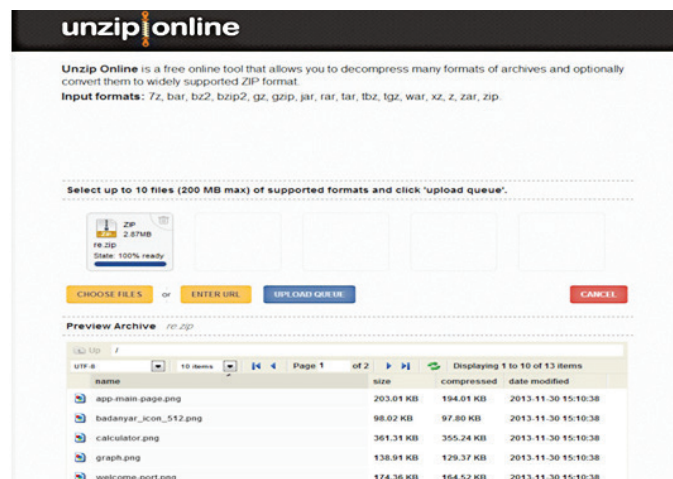
Unzip Online ابزاری رایگان و آنلاین برای آنزپ کردن فایل های فشرده محسوب می شود که از فرمت های ZIP فراوانی پشتیبانی می کند. این وبسایت بسیار کاربردی است و کاربران آن می توانند انواع فایل های زیپ شده را بدون نیاز به هیچ برنامه ای همچون WinZip، WinRAR و موارد دیگر باز کنند.

لیست فرمت هایی که Unzip Online پشتیبانی می کند، در صفحه اول وبسایت نمایش داده شده اند. این فرمت ها شامل: gz, gzip, jar, rar, tar, tbz, tgz, war, xz, z, bzip2, Vz, bar, bz2, zip, zar است.

این فرمت می تواند حداکثر ۱۰ فایل زیپ و تا حجم ۲۵۰ مگابایت را آپلود کنید.

فایل های خود را انتخاب نموده و در ادامه بر روی Upload Queue کلیک کنید. این سرویس، در مواردی که در حال استفاده از کامپیوتر محدود و نرم افزارهای Unzip کاربردی خواهد بود.

معرفی آخرین پایان نامه‌های دفاع شده در بنیاد ایران شناسی

۱- بررسی فردوس و طبس در متون تاریخی، جغرافیایی و سفرنامه‌ها

پژوهشگر: سعیده سعیدپور (ایران شناسی، گرایش فرهنگ مردم، آداب و رسوم و میراث فرهنگی)

استاد راهنما: دکتر حسن باستانی راد

چکیده رساله:

فردوس (تون) و طبس دو شهر مهم در پهنه شرقی کویر مرکزی ایران و ارتباط‌دهنده بخش‌های شمالی با جنوبی خراسان و بخش قهستان با کویر مرکزی هستند. این دو شهر از نظر جغرافیای طبیعی، تاریخی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، ساخت شهری و معماری دارای ویژگی‌هایی هستند که در سیر تاریخ در متون تاریخی، جغرافیایی و سفرنامه‌ها مورد توجه قرار گرفته است. داده‌های این منابع گاه با هم متفاوت و گاه همانند است. به دلیل موقعیت این دو شهر در مسیر یکی از فعال‌ترین گسل‌های ایران و زلزله‌های مکرر و ویرانگر، از آنجا که برخی از آثار باقی‌مانده است، داده‌های آن منابع ارزش بسیار یافته است.

جغرافیای تاریخی هر منطقه بدون شک حاصل تعامل بین عوامل مختلف سیاسی، اجتماعی و فرهنگی آن منطقه و بررسی تاثیر آنها بر یکدیگر می‌باشد و پرداختن به جغرافیا، تاریخ و یا اقتصاد یک منطقه به تنهایی امکان‌پذیر نیست. درباره این دو شهر هم این موضوع قابل توجه است. شهرهای فردوس (تون) و طبس از شهرهای استان خراسان جنوبی در طول تاریخ در کنار هم دارای سابقه‌ای دیرینه‌اند و به‌ویژه از اوایل دوران اسلامی به علت قرار گرفتن این دو شهر در مسیر راه‌های ارتباطی به خصوص نواحی مرکزی ایران به خراسان مورد توجه واقع شدند.

سطح زیادی از ایران را کویرها و بیابانها فرا گرفته‌اند و شهرها و آبادی‌های حاشیه آن همچون تون و طبس از دیرباز از مراکز مدنیت و صنعت و حتی کشاورزی این ناحیه بوده‌اند. اگرچه ممکن است از شرایط آب و هوایی خوبی به خاطر اقلیم خود برخوردار نباشند ولی این شرایط باعث شده زمینه بروز استعدادهای مردم این منطقه به خصوص در دستیابی به آب و مقابله با خشکی و گرما شکوفا گردد.

چهره امروزی این نقاط پس از گذشت فراز و نشیب‌های بسیار نه تنها از نظر اجتماعی بلکه از نظر طبیعی نیز به هیچ روی با سیمای دیرینه‌ی آنان همانند نیست که این تغییرات را در شیوه زندگی و معماری آنها می‌توان به روشنی مشاهده نمود. در این پایان‌نامه جغرافیای طبیعی، اقتصادی، شهری، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی این دو شهر بر اساس داده‌های منابع تاریخی، جغرافیایی و سفرنامه‌ها و با رویکرد تبیینی بررسی شده است.

۲- مهاجرت آریائی‌ان در متون کهن و یافته‌های نو

پژوهشگر: محمد رضایی

استاد راهنما: دکتر محمود جعفری دهقی

در سده هجدهم میلادی دانشمندان علوم انسانی اروپائی در هند به واژه هائی بسیار کهن برخوردند که با واژه‌های هم معنی خود در اروپا ریشه مشترکی داشتند. این واژه‌ها در آن زمان برای انسان شناسان همان نقشی را بازی کردند که امروزه سلول‌های دی-ان-ا در بدن ما دارند: «شناسائی ریشه‌های نیاکان». پس از ترجمه اوستا و متن‌های ایرانی معلوم شد که مردمان ساکن در هند و ایران و اروپا ریشه نژاد و فرهنگ و زبان مشترک دارند (در اوستا و وداها این ریشه «آریائی» خوانده شده) به نوشته اوستا همه آریائی‌ان روزگاری در سرزمینی می‌زیسته‌اند که «ایرانویج» نام داشته «سرزمین مادری آریائی‌ان» و سپس به دلایلی از میهن نخستین مهاجرت کرده‌اند. زبان و فرهنگ آریائی‌ان با فرهنگ‌های بومی مسیر و مقصد مهاجرت آمیخته شده، در این رساله نویسنده کوشیده است تا با تکیه بر روایت و تحلیل منطقی متن‌های ایرانی باستان و دیگر متن‌های وابسته با مقایسه یافته‌های باستان‌شناسی و زبانشناسی با متن‌های فوق به روایت درستی از مهاجرت آریائی‌ان از میهن نخستین تا سرزمین‌های کنونی دست یابد.

بنیاد ایران شناسی